

Školní vzdělávací program pro školní družinu

Tvořivá škola pro život Zpracovaný podle ŠVP ZŠ Tatce

Motto ŠD: Kdo si hraje, nezlobí!

Identifikační údaje

Adresa: Ke Hřišti 195, 289 11 Tatce

Ředitelka školy: Mgr. Hana Vlčková

Telefon: 325 595 567

E-mail: zs.tatce@seznam.cz

Webové stránky: www.zstatce.cz

IČO: 71005765

IZO: 600050670

Vychovatelka: Tereza Kučerová

IZO ŠD: 113700407, kapacita 30 žáků

Zřizovatel

Název: Obec Tatce

Adresa: Podedvorem, 289 11 Tatce

Telefon: 325 595 554

E-mail: starostka@tatce.cz

Platnost dokumentu: 1. 9. 2023

Kontaktní osoba: Mgr. Hana Vlčková, ředitelka školy

1. Charakteristika školy

Historie školy

„A žádným jiným způsobem nedá se doba přivést k lepším mravům, než nápravou mládeže.“

Jan Amos Komenský

Slavnostní zahájení provozu školy proběhlo 1. 9. 1992. Základní škola pracuje jako škola malotřídní, první stupeň základního vzdělávání.

Prostory školní družiny

Školní družina je součástí základní školy a nachází se v prvním patře budovy základní školy. Její prostory byly rozšířeny a kompletně zrekonstruovány. Pro práci ŠD využíváme výtvarnou dílnu, učebnu 1. a 2. ročníku, školní zahradu, školní altán, víceúčelové sportovní hřiště, fotbalové hřiště, kulturní dům obce Tatce a okolní přírodu.

Personální podmínky

Pedagogické působení zajišťuje kvalifikovaná vychovatelka. Odborné zaměření si prohlubuje v akreditovaných kurzech i samostudiem. Vychovatelka je průvodcem dítěte při činnostech, které motivuje, navozuje, přímo či nepřímo řídí, hodnotí. Vychovatelka probouzí v dětech aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, chuť objevovat, projevit se a ukázat, co všechno zvládne. Tyto žádoucí jevy poté přiměřeně chválí a oceňuje. Vychovatelka během celého svého působení rozvíjí sociální kompetence důležité nejen pro učení, ale i pro další rozvoj žáků: zdravé sebevědomí, sebejistotu, schopnost být sám sebou, přizpůsobit se životu v sociální skupině i v multikulturní společnosti, pokládá základy schopnostem jednat v duchu základních lidských a etických hodnot.

Charakteristika dětí

Program a činnosti školní družiny jsou koncipovány pro 30 dětí, které bydlí v Taticích a okolních obcích (Skramníky, Milčice, Hořany, Pečky). Školní družinu navštěvují žáci prvního až čtvrtého ročníku.

Charakteristika školní družiny

Naše školní družina nabízí zájmové vzdělávání formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností, odpočinku a relaxací, výchovou, hrou, učením, individuální prací a motivačními projekty. U žáků podporujeme citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učíme je chránit si své zdraví, vedeme je k otevřené komunikaci, rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého. Zaměřujeme se na aktivní ochranu životního prostředí. Naším cílem je, aby prostor školní družiny byl pro všechny příjemný a napomáhal vytvářet vhodné klima. Vedeme žáky k tvořivosti, rozvíjíme jejich estetické vnímání a respektujeme individuální schopnosti a dovednosti žáků. Úkolem naší práce je položit základy ke klíčovým kompetencím, neboli schopnostem, umět trávit volný čas, řešit problémy, schopnostem komunikativním, občanským i pracovním. Spojení žáků různých věkových skupin se nám jeví jako výhoda, starší předávají své zkušenosti a dovednosti mladším. Všechny žáky vedeme k tomu, aby respektovali jeden druhého.

Provozní doba

Provoz ranní školní družiny od 6:30 do 7:45, odpolední školní družina od 11:40 do 16:00.

Spolupráce

Školní družina je součástí základní školy a podílí se na akcích organizovaných školou. Úzce spolupracuje s MŠ Tatce, s DDM Poděbrady (keramický kroužek) a využívá nabídek místní Obecní knihovny Tatce.

Charakteristika ŠVP

Pojetí vzdělávání ve školní družině

Do školní družiny jsou žáci přihlašováni svými zákonnými zástupci na základě dobrovolnosti. Školní družina nemá závazné cíle zájmového vzdělávání, ale vychází jen z obecných vzdělávacích cílů stanovených školským zákonem. Není stanovena délka vzdělávání, strategie vzdělávacího procesu ani výstupy či ukazatele hodnocení pro školní družinu.

Cíle výchovně-vzdělávací práce ve školní družině

„Nemůžeme nikoho nic naučit. Můžeme mu nanejvýše pomoci, aby to sám v sobě našel.“ (G. Galilei)

Cíle výchovně-vzdělávací práce ve školní družině vycházejí ze ŠVP naší školy Tvořivá škola pro život. Aktivní účast každého člověka na vlastním životě je předpokladem fungování občanské společnosti. Být aktivní je celoživotní postoj a vytváří se postupně. V našem pojetí je škola místem, které žáky motivuje a podporuje k aktivnímu učení se. A to nikoli encyklopedickým vědomostem, ale pro život důležitým schopnostem učit se, umět řešit problémy, komunikovat, pracovat, stát se občanem se sociálními a personálními dovednostmi. Charakter práce má mimo jiné v dětech podporovat pocit bezpečí, možnost pozitivního prožívání, získání zdravého sebevědomí, rozvíjet kritické myšlení a schopnost sebehodnocení. Naší prvořadou ambicí je proměnit školu v prostředí, kde se dětem s velmi různorodými vzdělávacími potřebami dostává nejen kvalitní a kvalifikované vzdělávací péče, ale kde se současně cítí bezpečně a spokojeně. Zároveň s tím vytvářet podmínky ke smysluplnému využívání volného času a zájmových aktivit v prostředí vlastního areálu. Připojujeme se k moderním vzdělávacím trendům a chceme u žáků rozvíjet kompetence, které jsou nezbytné pro život v Evropě 21. století.

Specifické cíle školní družiny

Vychovávat žáky ke smysluplnému využití volného času.

Vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času.

Výchovná a vzdělávací strategie

Naše školní družina uskutečňuje formou pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostnými akcemi, nabídkou spontánních aktivit a svými specifickými prostředky cíle v zájmovém vzdělávání. Umožňujeme odpočinkové činnosti (aktivní i klidovou) a přípravu na vyučování. Ve všech etapách zájmového vzdělávání je jedním z cílů vybavit každého jedince kompetencemi na úrovni, která je pro něho dosažitelná. Za prioritu považujeme kompetenci k učení, kompetenci k řešení problémů, komunikativní kompetenci, sociální a interpersonální kompetenci, občanskou kompetenci a kompetenci k trávení volného času.

Klíčové kompetence

Jednotlivé vzdělávací cíle jsou slučovány do rozvíjených kompetencí, které vybavují žáky činnostně zaměřenými a prakticky využitelnými dovednostmi. Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány.

Kompetence k učení – Žák se učí s chutí, započatou práci dokončí, vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, umí kriticky zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, samostatně pozoruje a experimentuje, umí získávat vědomosti z různých pramenů a zdrojů, získané poznatky dává do souvislostí, zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení.

Kompetence k řešení problémů - Žák si všímá dění i problémů, které ho motivují k řešení podobných problémů a situací, problém se učí pochopit, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promýšlí a plánuje řešení problému, při řešení situací nachází shodné, podobné a odlišné znaky, hledá různé způsoby řešení problémů, ověřuje prakticky správné řešení problémů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně přichází s novým řešením, je kreativní, dovede se přizpůsobit změnám, je flexibilní, svá rozhodnutí se učí obhájit a uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí, je iniciativní a podnikavý. Započaté činnosti dokončuje, v případě obtíží je při jejich překonávání houževnatý.

Komunikativní kompetence – Žák ovládá řeč i mimoslovní komunikaci, myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi vyjadřuje vhodně formulovanými větami, umí vyjádřit vlastní názor, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže promluvit na veřejnosti, účinně se zapojuje do diskuze, dokáže vyjadřovat své kladné pocity ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí řečí, gestem a dalšími prostředky. Nezapomíná, že ke správné komunikaci přísluší také naslouchání druhým. Využívá informační a komunikační prostředky, z předkládaných informací si vybírá. Komunikuje kultivovaně.

Sociální a interpersonální kompetence – Žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, samostatně rozhoduje o svých

činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, podílí se na vytváření příjemné atmosféry v týmu, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit, přijmout kompromis, respektuje dohodnutá pravidla, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi, je solidární. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém, ovládá a řídí své jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Občanské kompetence – Žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, chová se zodpovědně, dbá na osobní zdraví své i druhých, chová se odpovědně i s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí. Respektuje a posiluje sociální a kulturní prostředí, které je formováno tradičními, aktuálními i očekávanými hodnotami národa, etnika a sociální či profesní skupiny. Chápe, že rozvoj a udržení těchto hodnot, jejichž význam se z pohledu jedince i generací může měnit, je podmíněn také ekonomickou situací a posolován či oslabován jedinci, kteří tyto hodnoty zpětně ovlivňují. Váží si tradice a kulturního dědictví, které chrání, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí.

Kompetence k trávení volného času – Žák umí účelně trávit volný čas, orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech, rozvíjí schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací (či jednostranné zátěže ze školního vyučování), umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

Obsah a formy činnosti ve školní družině

Školní družina organizuje pracovní činnost, zájmové útvary, pořádá příležitostné akce a v průběhu dne nabízí spontánní aktivity. Družina umožňuje žákům i odpočinek a přípravu na vyučování. Základním prostředkem činnosti školní družiny je hra založená na zážitku účastníků, která obohacuje jejich sebepoznání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce. Strategií pedagogické práce je respektování požadavku pedagogiky volného času.

1. Pravidelná činnost je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru.
2. Spontánní aktivity zahrnují každodenní individuální klidové činnosti po obědě, při pobytu venku, spontánní hry v rámci ranního pobytu žáků ve školní družině.
3. Odpočinkové činnosti chápeme nejen ve smyslu klidových činností, ale i jako aktivní odpočinek (rekreační činnosti).
4. Zážitková pedagogika je založena zážitku, prožitku a zkušenosti. Základem navozených situací je právě hra, která nabízí možnosti vstupu do nejrůznějších rolí, situací, vztahů a odehrává se ve skutečnosti navozeného prostředí.
5. Příprava na vyučování nespočívá jen ve vypracování domácích úkolů, ale zahrnuje do ní i didaktické hry, tématické vycházky a další činnost navazující na poznatky získané během školního vyučování.

Obsah vzdělávacího programu školní družiny

Ze školního vzdělávacího programu Tvořivá škola pro život přebíráme tématické členění, které odpovídá vzdělávacím možnostem a potřebám žáků mladšího školního věku. K rozvoji, prohlubování a upevňování školních vědomostí a dovedností používáme prostředky pedagogiky volného času. Vycházíme z místních podmínek, materiálních, prostorových, personálních a geografických.

Časový plán

Školní družinu navštěvují žáci všech ročníků 1. stupně, proto jsou činnosti ve školní družině uzpůsobeny pro všechny věkové skupiny. Náš ŠVP obsahuje program činností na dobu jednoho vzdělávacího cyklu.

Plánujeme činnosti ve třech možných úrovních:

1. průběžné každodenní působení vychovatelky, které se vztahuje k danému tématu
2. řízena organizovaná činnost, která postupuje podle týdenní skladby zaměstnání
3. příležitostné akce soustředěné k určitému vybranému tématu (např. celodružinové - určeny široké veřejnosti)

Při strukturování aktivit vzdělávacího programu školní družiny vycházíme také ze čtyř základních pilířů učení, která formulovala organizace OSN pro vědu, výchovu a kulturu UNESCO.

1. **Učit se znát** (získávat vědomosti, učit se objevovat nové věci, získávat poznatky, analyzovat je, dávat je do souvislosti, řešit problémy)
2. **Učit se jak na to** (získávat různé dovednosti a návyky potřebné pro život, komunikovat)
3. **Učit se žít společně** (rozdíjet porozumění s jinými lidmi, poznání, že všichni máme práva, ale i povinnosti, osvojit si pravidla společenského chování, rozvíjet empatii, společně řešit problémy, pracovat jako člen týmu)
4. **Učit se být** (rozdíjet vnitřní kvality jedince, budovat jeho hodnotový systém, pěstovat zdravý životní styl).

Tematický plán školní družiny

- I. Zdokonalovat výchovně-vzdělávací činnost školní družiny a tvořivě ji využívat.
- II. Aktivně spolupracovat s rodiči žáků a školou
- III. Funkčně využívat všech možností (hřiště, tvořivé dílny, kulturní dům atd.)
- IV. Preventivní program (budování kvalitních sociálních vazeb mezi dětmi navzájem, vychovatelkou a dětmi)
- V. Prevence sociálně-patologických jevů (kouření, závislost na drogách, vandalismus, šikana, záškoláctví)

3. Výchovné a vzdělávací oblasti

Jsou inspirovány kapitolou ŠVP pro první stupeň „Člověk a jeho svět“

1. Místo, kde žijeme:

U nás doma: okruh rodiny a jejích členů, organizace života rodiny, zdravé prostředí v rodině, posílení vztahů v rodině, spolupráce s rodinou, Den matek

Naše škola není bludiště: orientace ve škole, bezpečná cesta do školy, okolí školy, školní režim, vytvoření kladného vztahu ke škole

Naše obec: důležité budovy v obci (OÚ, obchod, knihovna, hasiči), doprava (didaktické hry s dopravními značkami, soutěže s dopravní tematikou, výtvarné vyjádření), péče o vývěsku školy, tradice naší obce, pověsti vztahující se k obci

Náš region: činnosti posilující vztah k místním tradicím, besedujeme o lidových tradicích, cestujeme prstem po mapě, seznámení s mapovými značkami

Naše vlast: besedy o státních svátcích a významných dnech republiky, pojem vlastenectví-národ, Praha – hlavní město

2. Lidé kolem nás:

Soužití lidí: rodina, kolektiv třídy, školní družina, zaměstnání, na ulici, základní komunikace mezi lidmi, svátky a oslavy, jiná etnika – Romové a jiné národnostní menšiny, multikulturní výchova, moji kamarádi, nejsme všichni stejní – začlenění tělesně či psychicky znevýhodněných lidí do společnosti a kolektivu

Chování mezi lidmi: pravidla slušného chování (pozdravení, seznamováním podávání ruky, žádost o pomoc, neskákání do řeči, umění sdělit poznatek, schopnost naslouchat, tolerance ve skupině, kulturní a hygienické návyky, stolování), principy demokracie (řekni mi svůj názor – budu poslouchat, mám problém – vyslyš mě), základní společenské návyky (utvořit si základní dětskou představu o tom, co je dobře a co špatně, co se smí a co se nesmí – nelhat, nebrat cizí věci, neničit věci kolem sebe, neublížovat, neponižovat, neposmívat se druhým), odmítat nežádoucí společenské chování – lež, nespravedlnost, lhostejnost, agresivitu, dodržovat pravidla her a jiných činností (hrajeme fair play), základy mediální výchovy (srovnáváme filmovou a skutečnou realitu, vliv reklam na děti, pořady v televizi)

Právo a spravedlnost: představujeme si základní lidská práva a práva dětí a s tím související povinnosti

3. Lidé a čas:

Správný režim dne při docházce do školy, správné využití volného času, aktivity podle ročních období, měření času, tvoříme víkendové zápisníky, jak se mění lidé (prohlížení vlastních fotografií, vyprávění zajímavých příhod z našeho dětství), jak se učili naši rodiče, jak děti pomáhaly doma dříve a dnes, vybavení domácností dříve a dnes, co se nosilo a co se nosí

4. Rozmanitost přírody:

Tematické vycházky, pozorujeme přírodu a její změny dle ročních období, poznáváme rostliny a živočichy v našem okolí, pobyty v přírodě, léčivé rostliny, podíl na sběru starého papíru, environmentální výchova, recyklace odpadů, práce s přírodním materiálem, pěstitelské práce, práce s literaturou (atlas, encyklopedie), práce s informačními technologiemi (internet a jednoduché programy), uklízíme zahradu ZŠ, v zimě přikrmujeme volně žijící zvířata

5. Člověk a jeho zdraví:

Činnosti směřující k průběžné a pravidelné péči o osobní hygienu, návyky a péče o pořádek a čistotu prostředí, udržování pořádku v osobních věcech a ve školních potřebách. Předcházení úrazům (jak vyhledat pomoc, hry s nácvikem telefonického volání na tísňové linky policie, hasičů, záchranné služby), jak se zachovat v případě vlastního ohrožení, význam otužování. Pohybové a tělovýchovné aktivity (sportovní hry, drobné pohybové a míčové hry, hry na sněhu, bruslení, branné a strategické hry, ping-pong, florball), lokomoční a jiné činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, hody, lezení). Zdravotně zaměřené činnosti (protahovací, uvolňovací, dechová a relaxační cvičení), smyslové a psychomotorické hry. Pečujeme o své zdraví, Zdravé zuby.

4. Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost. Pro rozvoj talentovaných jedinců nabízí školní družina další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

5. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Bezpečností a hygienické podmínky jsou totožné s Vnitřním řádem školní družiny. Pitný režim žáků je zajištěn během stravování ve školní jídelně a individuálně dle potřeb žáků.

6. Podmínky přijímání žáků do školní družiny, průběh vzdělávání

Přihlašování žáků do školní družiny se realizuje na základě písemné žádosti zákonných zástupců prostřednictvím zápisního lístku. Činnost ŠD je vymezena na dobu před vyučováním a po skončení školní výuky. ŠD organizuje zájmové vzdělávání především pro žáky přihlášené k denní docházce. Zájmové kroužky mohou navštěvovat i žáci, kteří nejsou přihlášení k pravidelné docházce. ŠD organizuje aktivity, které probíhají i mimo běžnou provozní dobu (víkendy atd.)

7. Celoroční plán školní družiny

Jaro, léto, podzim, zima, v družině je vždycky prima.

Prolínání estetické, etické, přírodovědné a pohybové výchovné složky.

› Podzim - září, říjen, listopad

Poučení o bezpečnosti, orientace ve škole, školní družině, školním areálu a okolí, seznamovací hry, sledování změn v přírodě, pohybové hry, hry v komunikativním kruhu, výtvarné a pracovní činnosti, podzimní tvoření z přírodnin, didaktické hry a kvízy, návštěva místní knihovny, akce - „Drakiáda“, „Bramboriáda“, „Jablíčkohraní“.

› Zima - prosinec, leden, únor

Pozorování zvířat v zimě, Vánoce u nás, vánoční tvoření a zpívání, zimní radovánky na sněhu, vánoční výzdoba školní družiny, pečení perníčků, hudebně-pohybové vystoupení, péče o naše zdraví, akce – vánoční tvoření rodičů s dětmi, mikulášská a vánoční besídka, zimní olympiáda.

› Jaro - březen, duben, květen

Poučení o bezpečnosti, vycházky do přírody, poznávání a určování jarních květin, netradiční tvoření, hudební a výtvarné činnosti s tématem jara, ekologická výchova, ochrana přírody, symboly Velikonoc, velikonoční tvoření, výroba dárek ke dni Matek, akce – „Čarodějnické rejdní“.

› **Léto – červen**

Poučení dětí o bezpečnosti při koupání a slunění, poučení o bezpečném chování dětí v době prázdnin, kytky a hmyz, pohybové hry, hry v komunikativním kruhu, akce – letní olympiáda, módní přehlídka, „Dětský den“.

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2009

Aktualizace dokumentu: k 1. 9. 2023

Tereza Kučerová
vychovatelka ŠD

Mgr. Hana Vlčková
ředitelka ZŠ a MŠ